
מדרש זוטא

Author(s): ש"י עגנון

Source: *Moznaim* / מאזנים, כ"ג חשוון תרצ"א, Vol. ב&lrms;, No. כ"ח (ח&lrms;נ"ח) (כ"ג חשוון) (תרצ"א), pp. 3-4

Published by: Hebrew Writers Association in Israel

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/23804188>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

JSTOR

is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Moznaim* / מאזנים

מדרש זוטא

מאת ש"י ענגון

פרשת וגר זאב עם כבש

אמר לו הזאב לישעיה קובלני עליך בן אמוץ שאתה אומר (ישעיה י"א) וגר זאב עם כבש, כאילו אין דבריך אלא נבואה לעתיד לבוא, והלא מיום שנברא העולם אנו דרים כאחד. אתה מוצא כשהביא הקדוש ברוך הוא מבול על הארץ דרתי עם הכבשים בתיבה אחת ואכלנו מדבילה אחת (תנחומא לפרשת נח) וכל מה שאכלתי היו הכבשים אוכלים כנגדי שבעה חלקים שהיו אומרים טהורים אנו לפיכך בחר הקדוש ברוך הוא ממנו שבעה שבעה וראויים אנו ליטול שבעה חלקים כמו שכתוב בתורה (בראשית ו') מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה, ושם בן נח מסלסל בשערים ואומר לפניו דברים ערבים שלא שמעה אונן זאב מימיו, כגון (במדבר כ"ח) כבשים בני שנה תמימים. שמא כל אותם הימים לא הייתי שלם עמהם, שמא קטטה היתה בינינו? ואל תשיבני מדברי חז"ל (אבות פרק ג') אלמלא מוראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו, שיותר שהיה לי להתיירא מפני המלכות היה למלכות להתיירא ממני. תדע לך (תנחומא לפרשת נח) פעם אחת שהה נח לזון את הארי הכישו הארי ויצא צולע. ומה בשביל שהייה אחת ששהה נח לזון חיה אחת נגמל לורע, בשביל דבר ששלט ימים הרבה, כל ימי המבול, לא כל שכן. שמא תאמר דבר זה כבר היה בשכבר הימים, בוא ואראה לך שעדיין לבי שווה עם הכבשים ולא עוד אלא שכל משאי ומתני עמהם. ממי אני לוקח בשר, לא מן הכבשים? ממי אני נוטל ציצית לטליתי, לא מן הכבשים? וכשבא המומחה לכתוב לי קמיע ממי לקח קלף, לא מן הכבשים? ולבסוף אתה אומר וגר זאב עם כבש, כאילו אין דברים אלו אלא נבואה לימות המשיח.

אמר לו ישעיה הנביא לזאב שוטה שבעולם ישמעו אונן מה שפיך מדבר, אם אתה דר כל ימך עם הכבשים בשלום ואין שום קטטה ביניכם מה טעם יש לך לקבול על נבואתי?

אמר לו הזאב לישעיה וכי לא אמרו (בבא מציעא כ"ג) אין מעבירין על האוכלין, למחר אני מושך כבש מיד באים ומתריזים כנגדי וצועקים וכי לא כתב ישעיה וגר זאב עם כבש, וכי לא נתנבא ישעיה (ישעיה ס"ה) זאב וטלה ירעו כאחד, ואני יכול להשיב להם באותה שעה כלום משום שאמרו (תענית ה') אין משיחין בסעודה ומשום שאמרו (אבות פרק ד') יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הוזה מכל חיי העולם הבא.

אמר לו ישעיה לזאב ריקה עד שאתה קובל על נבואתי קבול על שניך שלהוטות אחר בשר כבשים.

אמר לו הזאב לישעיה ולא נתנבא יעקב אביך (בראשית מ"ז) בנימין זאב יטרף, לא כרב שתרגם (שחיטת קדשים נ"ד) באחסנתה יתבני מקדשא ולא כלוי שתרגם שם בארעא תשרי שכינתא ולא כאונקלוס שמתרגם כדברי זה וכדברי זה, אלא כרשי"ז של שפירש זאב הוא אשר יטרף וכרשבי"ם ז"ל שפירש שם שכן מנהגו של זאב. אם אינך מוחק את דבריך מיד אני פורץ את הגדר כמו שיסד הפייטן (רבינו שלמה בן גבירול בכתר מלכות) והזאב לא יעצרנו גדר, מבוא אל העדר, והריני נכנס אצל הכבשים ומבקעם כמו שאמרו במדרש משל למלך שהיו לו צאן הרבה ונכנסו לתוכן זאבים ובקעום, מיד יראו שאין להם לדבריך על מה שיסמוכו ועתידות כל החיות והבהמות להיות

ג

כנזר דוד

1

מי זה עזר מיתרי הנזר?

כמצלות לצוארי רחלים יצלצלו:
תך-תך-תך גלשו עדרים מהר גלעד
ויתעזרו.

יתכו צלילים כמי הפלגים וירעשו,
אל ים גדול יבאו ויגעשו בו:
לא מצאו בו גאונים.

כמי ים שלו נחשולים יקמו;
נבדך הים:

יפרשו, יגודו הדרורים מעל לגלים
תזיקם הדלים חול יתחללו,
הקמער הים,

פרץ את חזפיו

לשחקים יקים מן רקי מימיו
פוכבים יבליע במצולות.

אל קנא ונקם קם מחיק הים
ויתחולל.

ויעף בטרופו:

ישיב כל הים לתהו ובהו
וישחולל בתהו.

פתע ישאג בטרופו באבו:

מי ימן ויהי אף הוא לתהו
וירוח לו.

ואין ירחמנו

ואין יפייסנו על עצמו.

רבוא זאבים יגללו מתנהו,

ונבדך האל

לא ירוחם

לא יבכה.

גדם הנזר -

מלכי דוד, מלכי דוד, סלחני!
דלה אני ועלוכה לרגליך.

סלח את שפחתך,

מנח על ורועותי את גוף היגע,
על פפי אשאנו.

סלחני,

רחש דמי פמני,

ואני שפחה דלה.

טול את שנותי הפתולות

ותחתי תחי,

מלכי דוד!

תל-אביב, חר"ץ אנדה פינקרפלד

נאות וניתן לו מצמרנו להתכסות בו כמו שאמר איוב (איוב ל"א) ומגו כבשי יתחמם, ונתקין לו דרכים כדי שתהא רגלו מצויה אצלנו תמיד ונלמד אותו תורה כגון (וירא י"ד) ואם דל הוא ואין ידו משגת ולקח כבש אחד וגומר לכפר עליו, ונקיים בנו את כל דברי התורה שקראה אותנו תמימים, כמו שנאמר (כמדבר כ"ה) כבשים בני שנה תמימים עולה תמיד. ואל תשיבוני אחר כל הדם ששפך בנו הזאב נעשה עמו שלום, שכבר אמר הכתוב (משלי כ"ח, כ"א) ועל פת לחם יפשע גבר ואומר (ישעיה נ"ח, ז') הלא פרס לרעב לחמך.

פתח רביעי איני בא אלא להוסיף על דברי חברי. אנו שרויים בנחת וניהנים מכל הטובות שבעולם מתוך כך אנו מביאים עלינו קנאה אחרים. גדולה מראית עין שכבר הזהיר על זה רועה סבא שכן (בראשית מ"ב) ויאמר יעקב לבניו למה תתראו, אמר להם יעקב לבניו (תענית י') אל תראו עצמכם כשאתם שבעין לא בפני עשו ולא בפני ישמעאל כדי שלא יתקנאו בכם. ואני אומר בדבר זה טעה אותו רועה, שהיה צריך לומר לבניו יוסף אחיכם עשר גדול הוא ויש לו הרבה, קחו ממנו ותנו לעשו ולישמעאל.

פתח אחר ואמר בואו ונחזיק טובה לחברנו זה שהזכיר. מעשה יעקב לגנאי. בדבר זה זיפתי את מעשה הרועים. אמרתי להם מה הנאה יש לנו שאנו מהלכים אחר הרועים. צאו וראו בכמה נפשות עולה לנו דבר זה (כמדבר כ"ח) את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים, וכשהם חוטאים הם מתרצים לא בדמינו? וכשעושים להם שבת או יום טוב הם מקריבים כבשים ולא עוד אלא שבוחרים להם דוקא תמימים כמו שכחוב תמימים יהיו לכם. ואחר כל זה אנו נגררים אחר הרועים ומתרחקים מן הזאבים. פעם אחת הייתי רועה בשדה ושמעתי קול בכיה, נטלתי עיני וראיתי זאב אומר פרק שירה, ומה אמר? על כל דבר פשע על שור על חמור על שה על שלמה על כל דבר אבדה אשר יאמר כי הוא זה וגו' ישלם שנים לרעהו, חייכם אלמלא הייתי יכול לדבר בלשונו הייתי הולך אצלו ומשתטח לפניו לפייסו.

היה שם כבש אחד שבשלפי הפורענות נתגלגל לאותו עדר, אמר לו לאותו כבש אשרין חברי שאינך מכיר לדבר בלשון זאבי ולא הלכת אצל הזאב לפייסו, אלמלי הלכת אצלו לא נשתייר ממך שריד ופליט ונמצינו חסרים את חכמתך.

אמר לו אותו כבש בושני עליך אחי מדברייך, שאתה חושד בו, וכי לא אמרו חז"ל (יומא י"ט) החושד בכשרים לוקה בגופו.

אמר לו כבר לקיתי עד שלא חשדתי, והלואי והייתי חושדו תחילה הייתי יושב עכשיו בדיר שלי ומתכסה בצמרי ואיני יושב עמכם ושומע עצותיכם. מיד יצא אותו מרוט מלפניהם ופרש מהם בצער.

לאחר שיצא מלפניהם חזרו לדון באותו דבר. אמרו לילך אצל הזאב אי אפשר שהוא בוקע ונושך וכועס משום נבואתו של ישעיה, אלא נלך אצל שאר כל הכבשים ונאמר להם כך עלתה במחשבתנו ובדבר זה אנו כובשים את הפורענות שלא יעלה עלינו הזאב ויהרוג אותנו כשם שהרג עד עתה, ועתידיים כל הכבשים להיות שמחים בנו ומקלסים את מעשינו ובוחרים בנו להיות פרקליטים טובים לפני הזאב. ורוח הקודש צוחת (ישעיה מ"א) הן אתם מאין ופעלכם מאפע וגו'.

הערת המערכת: נדפס ברשות שוקן קומאנדיט געזעלשאפט אויף אקציען ברלין מחלקת הוצאת ספרים.

אומרות יפה אמר מיכה שאמר (מיכה ב') ובאה השמש על הנביאים וקדר עליהם היום וגו'.

אמר לו ישעיה לזאב (ישעיה נ') כה אמר ה' וגומר הקצר קצרה ידי מפרות ואם אין בי כח להציל.

אמר לו הזאב כבר נאמר (ירמיה ה') זאב ערבות ישודם ונאמר (יחזקאל כ"ב) כזאבים טורפי טרף לשפך דם לאבד נפשות וגומר. עכשיו צא ובשר לטפשים (ישעיה ס"ה) לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי.

כיון שיצא הזאב מלפני ישעיהו נכנס הזאב לתוך עדר של כבשים מהם טרף ואכל מהם הפיל והרג מהם חמס ושדד. וכך היה הזאב נושך והורג הורג ונושך עד שנאחזו שיניו בצמר הכבשים ונשתברו. זה בוכה והללו בוכים, הזאב בוכה שאינו יכול לעשות להם כלום והכבשים בוכים שלא יחזור ויהרגם ורוח הקודש צוחת (תהלים ג') שני רשעים שברת לה' הישועה וגומר.

פרשת כבשים בני שנה תמימים

נתכנסה כת קטנה של כבשים ואמרו כל צרות רעות שמתרגשות עלינו לא באו אלא בשכר פעייה אחת שפעיה ישעיה בספרו. כל זמן שלא נתמחקה אותה נבואה של וגר זאב עם כבש אין לנו תקומה חס ושלום מפני הזאבים.

פתח אחד וכי זה בלבד עשה לנו בן אמוץ, נתנבא וזאב וטלה ירעו כאחד ונתנבא לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי. יתברך שמו של מי שאמר והיה העולם שעשאנו כרצונו ולא עשאנו עוים שדרכם לדלג על ההרים ולא הטריח אותנו להתייגע בהר קדשו ואין הזאב יכול לטעון כנגדינו באותה נבואה כלום, שגלוי וידוע לפני כל זאבי ערב שאין אנו צריכים להררי קודש. פתח שני כדאי הוא השלום לאבד עליו נבואה קטנה של נביא. בואו ונלך אצל ישעיהו ונאמר לו ככוש את נבואתך ונדור עם הזאב כאחד, כשם שדרו אבותינו ואבותיו בתיבה. וכי לא כדאי לנו לעשות שלום עם הזאב מלפעות כנגדו כשה וגר זאב עם כבש.

פתח שלישי (יואל א') גם עדרי צאן נאשמו. כנגד מי נאמר מקרא זה. לא נאמר אלא כנגדינו, שאנו דרים במכלאות נאות ומתכסים בצמר נאה ורועים במרעה טוב וכל העולם כולו לומדים תורתנו הקדושה. תינוק לומד חומש מלמדיו אותו ספר ויקרא שיש בו מעשה הקרבנות שרוב הקרבנות בא מן הכבשים בזמן שהזאב נוזף למקום ונוזף לבריות ומושלך בשדה כחיה רעה ובעלי חצים פוגעים בו וזורקים בו חציהם ומושכים את עורו מברשו וטופלים עליו כל מדות רעות שיש בעולם. אם לא ראייתם את הזאב ראו ספרו של ברהם. ובדבר זה הודו חכמי ישראל לחכמי אומות העולם וקוראים לענוה של רמאות ענוה זאבית (עיין נחלת אבות להאברבנאל פרק ו' שם) ולא עוד אלא שכל מיני שועלים רעים מרמים אותו כאותו מעשה (רש"י סנהדרין ל"ח) שרימה השועל את הזאב ליכנס לחצר היהודים בערב שבת וכו' וכשבא ליכנס חברו עליו במקלות, וכמעשה שבאו להם אצל הבאר ונכנס השועל בדלי העליון והכביד וירד למטה ודלי התחתון עלה. אמר לו הזאב למה אתה נכנס לשם? אמר לו יש כאן בשר וגבינה לאכול ולשבוץ והראה לו דמות הלבנה במים כדמות עגול כמין גבינה עגולה. אמר לו הזאב היאך ארד? אמר לו השועל הכנס אתה בדלי העליון. נכנס הזאב והכביד וירד ודלי השועל עליו עלה. וכי מדת דרך ארץ כך שאנו יושבים בטובה ושכננו שרוי בצער? אלא בואו ונתקין לו דירות